HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

21 decembrie 2011 *

În cauza C-316/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Vestre Landsret (Danemarca), prin decizia din 28 iunie 2010, primită de Curte la 1 iulie 2010, astfel cum a fost rectificată prin decizia din 24 august 2010, primită de Curte la 26 august 2010, în procedura

Danske Svineproducenter

împotriva

Justitsministeriet,

cu participarea:

Union européenne du commerce de bétail et de la viande,

* Limba de procedură: daneza.

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, domnul J. Malenovský, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii E. Juhász și D. Šváby (raportor), judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: doamna A. Impellizzeri, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 septembrie 2011,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Danske Svineproducenter, de H. Sønderby Christensen, advokat;

— pentru Union européenne du commerce de bétail et de la viande, de J.-F. Bellis și A. Bailleux, avocats, și de E. Werlauff, advokat;

— pentru guvernul danez, de doamna V. Pasternak Jørgensen, în calitate de agent, asistată de P. Biering, advokat;

— pentru la Comisia Europeană, de domnii B. Schima și H. Støvlbæk, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 288 al doilea paragraf TFUE, a articolului 3 al doilea paragraf literele (f) și (g) și a articolului 37 din Regulamentul (CE) nr. 1/2005 al Consiliului din 22 decembrie 2004 privind protecția animalelor în timpul transportului și al operațiunilor conexe și de modificare a Directivelor 64/432/CEE și 93/119/CE și a Regulamentului (CE) nr. 1255/97 (JO 2005, L 3, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 62, p. 3), precum și a capitolului II punctul 1.1 litera (f) și punctul 1.2 și a capitolului VII partea D din anexa I la Regulamentul nr. 1/2005.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Danske Svineproducenter, organizație profesională a crescătorilor de porci, pe de o parte, și Justitsministeriet (Ministerul Justiției), pe de altă parte, având ca obiect în special compatibilitatea cu Regulamentul nr. 1/2005 a unei reglementări naționale complementare care urmărește să detalieze anumite aspecte ale aplicării acestuia, cum este Decretul nr. 1729 din 21 decembrie 2006 privind protecția animalelor în timpul transportului (bekendtgørelse om beskyttelse af dyr under transport, *Lovtidende* 2006 A, denumit în continuare „Decretul nr. 1729/2006”), și conformitatea diverselor dispoziții ale acestui decret cu regulamentul menționat.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 1/2005

3 Considerentele (2), (6), (8), (10) și (11) ale Regulamentului nr. 1/2005 prevăd:

„(2) În temeiul Directivei 91/628/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1991 privind protecția animalelor în timpul transportului [și de modificare a Directivelor 90/425/CEE și 91/496/CEE (JO L 340, p. 17, Ediție specială, 03/vol. 10, p. 182, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29/CE a Consiliului din 29 iunie 1995 (JO L 148, p. 52, Ediție specială, 03/vol. 17, p. 120, denumită în continuare «Directiva 91/628»], Consiliul adoptă norme în domeniul transportului animalelor cu scopul de a elimina obstacolele tehnice din calea schimburilor cu animale vii și de a permite o bună funcționare a organizațiilor de piață, asigurând în același timp un nivel satisfăcător de protecție a animalelor respective.

[…]

(6) La 19 iunie 2001 […], Consiliul a invitat Comisia să prezinte propuneri pentru asigurarea unei puneri în aplicare eficiente și a unui control strict al legislației comunitare existente, pentru îmbunătățirea protecției și bunăstării animalelor, precum și pentru prevenirea apariției și răspândirii bolilor animale infecțioase

și pentru adoptarea unor cerințe mai stricte pentru a evita durerea și suferința animalelor, astfel încât să se asigure bunăstarea și sănătatea animalelor în timpul transportului și după transport.

[…]

(8) La 11 martie 2002, Comitetul științific pentru sănătatea și bunăstarea animalelor a adoptat un aviz privind bunăstarea animalelor în timpul transportului. Legislația comunitară ar trebui, în consecință, să fie modificată pentru a lua în considerare noile dovezi științifice, acordându-se prioritate, în același timp, necesității de a asigura un control strict aplicării sale în viitorul imediat.

[…]

(10) În lumina experienței dobândite prin aplicarea Directivei [91/628] în ceea ce privește armonizarea legislației comunitare privind transportul animalelor și, având în vedere dificultățile apărute din cauza diferențelor de transpunere a directivei în cauză la nivel național, este mai convenabil să se stabilească norme comunitare în acest domeniu, sub forma unui regulament. Până la adoptarea unor dispoziții detaliate pentru anumite specii cu nevoi speciale, care reprezintă doar o parte limitată din efectivele de animale la nivel comunitar, este oportun ca statelor membre să li se permită să adopte sau să mențină norme naționale suplimentare aplicabile transportului de animale din speciile în cauză.

(11) În scopul aplicării consecvente și eficiente a prezentului regulament pe teritoriul Comunității în lumina principiului său de bază conform căruia animalele nu

trebuie să fie transportate în condiții care le-ar putea provoca răni sau suferințe inutile, este oportun să se adopte dispoziții detaliate privind nevoile speciale care decurg din utilizarea diferitor modalități de transport. Astfel de dispoziții detaliate ar trebui interpretate și aplicate în conformitate cu principiul menționat anterior și ar trebui să fie actualizate la timp, în special în lumina noilor opinii științifice, ori de câte ori par să nu mai garanteze respectarea acestui principiu pentru anumite specii sau modalități de transport."

4 Potrivit articolului 1 din Regulamentul nr. 1/2005:

„(1) Prezentul regulament se aplică transportului de animale vertebrate vii în interiorul Comunității […]

[…]

(3) Prezentul regulament nu constituie un obstacol în calea unor măsuri naționale mai stricte care au ca scop îmbunătățirea bunăstării animalelor în timpul transportului care se desfășoară în întregime pe teritoriul unui stat membru sau în timpul transportului maritim cu plecare de pe teritoriul unui stat membru.

[…]"

5 Intitulat „Condiții generale pentru transportul de animale", articolul 3 din acest regulament prevede:

„O persoană nu poate transporta animale sau încredința animale în vederea transportului în condiții care le pot provoca răni sau suferințe inutile.

În plus, următoarele condiții trebuie respectate:

[…]

(f) […] condițiile de bunăstare a animalelor sunt verificate în mod regulat și menținute la un nivel corespunzător;

(g) animalele beneficiază de suficientă suprafață de sol și o înălțime corespunzătoare taliei lor și călătoriei planificate;

[…]"

6 Potrivit articolului 6 alineatul (3) din regulamentul menționat:

„Transportatorii efectuează transporturi de animale în conformitate cu normele tehnice prevăzute de anexa I."

7 Capitolul II din anexa I la Regulamentul nr. 1/2005 cuprinde specificații tehnice referitoare la mijloacele de transport. Punctul 1 din acesta, care conține dispozițiile aplicabile tuturor mijloacelor de transport, are următorul cuprins:

„1.1 Mijloacele de transport, containerele și accesoriile acestora sunt proiectate, construite, întreținute și utilizate astfel încât:

[…]

(f) să permită accesul la animale, pentru a se asigura îngrijirea și inspectarea acestora;

[…]

1.2. Se asigură un spațiu suficient în interiorul compartimentului pentru animale, precum și la fiecare dintre nivelurile acestuia, astfel încât să se asigure o ventilație adecvată deasupra animalelor atunci când acestea stau în poziție normală în picioare, fără a le împiedica în vreun fel să se miște natural.

[…]"

8 Capitolul III din această anexă privește practicile de transport. Punctul 2 din aceasta, intitulat „În timpul transportului", conține prevederile următoare:

„2.1. Spațiile alocate respectă cel puțin valorile menționate de capitolul VII, în ceea ce privește animalele și mijloacele de transport prevăzute."

9 Consacrat în special duratei călătoriei, capitolul V din anexa menționată stabilește la punctul 1, care se referă inclusiv la animalele domestice din specia porcine, normele următoare:

„[…]

1.2. Durata călătoriei pentru animalele din speciile prevăzute […] nu depășește opt ore.

1.3. Durata maximă a călătoriei prevăzute la punctul 1.2 poate fi prelungită, dacă sunt îndeplinite cerințele suplimentare ale capitolului VI.

[…]”

10 Capitolul VI menționat mai sus include dispozițiile suplimentare aplicabile călătoriilor de lungă durată, inclusiv pentru animale domestice din specia porcine, enunțate în patru puncte.

11 Punctul 1 din acest capitol, care privește toate călătoriile de lungă durată, enunță cerințe în ceea ce privește acoperișul, podeaua și materialul pentru așternut, alimentele și compartimentarea, precum și criteriile minime pentru anumite specii. În legătură cu acest ultim aspect, condiția unică aplicabilă porcinelor este că greutatea animalelor transportate în cadrul unei călătorii de lungă durată trebuie să fie mai mare de 10 kg, cu excepția cazului în care sunt transportate împreună cu mamele lor. Punctele 2-4 din capitolul respectiv se referă la aprovizionarea cu apă pentru transportul în containere, respectiv la ventilație, precum și la controlul temperaturii pentru mijloacele de transport rutier și la utilizarea sistemului de navigație.

12 Capitolul VII din aceeași anexă I stabilește normele în materie de spațiu disponibil. Acesta are următorul cuprins:

„Modul de repartizare a spațiului pentru animale respectă cel puțin următoarele valori:

[…]

D. Porcine

Transportul feroviar și rutier

Porcinele trebuie să aibă cel puțin posibilitatea de a se întinde și de a sta în picioare în poziție normală.

Pentru a respecta aceste cerințe minime, densitatea de încărcare pentru porcine cu o greutate de cca 100 kg nu ar trebui să depășească 235 kg/m^2.

Rasa, talia și condiția fizică a porcinelor pot impune creșterea suprafeței minime necesare menționate anterior; de asemenea, se poate impune o creștere maximă cu 20 % a suprafeței în funcție de condițiile meteorologice și de durata preconizată a călătoriei.

[…]”

13 Conform articolului 37 din Regulamentul nr. 1/2005, dispozițiile menționate intră în vigoare în principiu de la 5 ianuarie 2007. Ultimul paragraf al acestui articol prevede:

„Prezentul regulament este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre."

Directiva 91/628 și Regulamentul (CE) nr. 411/98

14 Directiva 91/628 a fost abrogată de Regulamentul nr. 1/2005, conform articolului 33 din acesta din urmă. Directiva menționată se aplica inclusiv transportului de animale domestice din specia porcine în interiorul, cu destinația sau provenind din orice stat membru.

15 În ceea ce privește în special porcinele, anexa la Directiva 91/628 prevedea, în capitolul I partea A punctul 2 literele (a) și (b), cerințele în privința înălțimii minime a compartimentelor destinate animalelor în termeni analogi celor utilizați în Regulamentul nr. 1/2005.

16 În capitolul VI din această anexă, punctul 47 din aceasta privea spațiul disponibil. Partea D din acest punct, consacrată porcinelor, era redactată în termeni identici cu cei utilizați în partea D din capitolul VII din anexa I la Regulamentul nr. 1/2005, reprodusă la punctul 12 din prezenta hotărâre.

17 Punctul 48 din anexa menționată, care reprezenta capitolul VII din aceasta, privea în special durata călătoriei și avea următorul cuprins:

„[…]

(2) Durata călătoriei [inclusiv a animalelor domestice din specia porcine] nu trebuie să depășească opt ore.

(3) Durata maximă a călătoriei menționată la [alineatul] 2 poate fi prelungită cu condiția ca vehiculul care efectuează transportul să îndeplinească următoarele condiții suplimentare:

[…]

— acces direct la animale,

[…]"

18 Adoptat în temeiul articolului 13 alineatul (1) din Directiva 91/628, Regulamentul (CE) nr. 411/98 al Consiliului din 16 februarie 1998 privind standardele suplimentare de protecție a animalelor, aplicabile vehiculelor rutiere folosite pentru transportul animalelor în călătorii cu o durată de peste opt ore (JO L 52, p. 8, Ediție specială, 03/vol. 23, p. 204) a intrat în vigoare la 1 iulie 1999. Potrivit articolului 1 coroborat cu punctul 3 din anexa la acesta, regulamentul amintit prevedea obligația ca, atunci când astfel de vehicule sunt utilizate pentru transportul animalelor din specia porcine, acestea să fie „echipate astfel încât să permită accesul direct la toate animalele transportate, astfel încât acestea să poată fi inspectate și să li se poată acorda îngrijirile adecvate".

19 Regulamentul nr. 411/98 a fost de asemenea abrogat de Regulamentul nr. 1/2005, conform articolului 33 din acesta din urmă.

20 În Hotărârea din 8 mai 2008, Danske Svineproducenter (C-491/06, Rep., p. I-3339), Curtea a statuat:

„1) O reglementare națională […] care cuprinde standarde numerice cu privire la înălțimea compartimentelor animalelor, pentru ca transportatorii să se poată raporta la standarde mai precise decât cele prevăzute de Directiva 91/628 […], poate intra în cadrul marjei de apreciere conferite statelor membre prin articolul 249 CE, cu condiția ca această reglementare, care respectă obiectivul de protecție a animalelor în timpul transportului urmărit de directiva menționată, […] să nu împiedice, cu încălcarea principiului proporționalității, realizarea obiectivelor de eliminare a obstacolelor tehnice din calea schimburilor comerciale de animale vii și de bună desfășurare a organizării comune a pieței, urmărite de asemenea de directiva menționată […]. Instanței de trimitere îi revine sarcina de a verifica dacă reglementarea menționată respectă aceste principii.

2) Capitolul VI punctul 47 partea D din anexa la Directiva 91/628 […] trebuie interpretat în sensul că un stat membru este autorizat să instituie un regim național potrivit căruia, în cazul unui transport cu o durată de peste opt ore, suprafața disponibilă pentru fiecare animal este de cel puțin 0,50 m^2 pentru porcii de 100 kg."

Dreptul național

21 Decretul nr. 1729/2006 impune obligația respectării anumitor norme privind transportul porcinelor.

22 În ceea ce privește înălțimea minimă a compartimentelor, articolul 9 alineatul 1 din acest decret prevede:

„La transportul porcilor cu o greutate de peste 40 kg, înălțimea interioară între două punți, măsurată de la punctul cel mai înalt al podelei până la punctul cel mai de jos al plafonului ([de exemplu,] partea inferioară a unei traverse sau a unei bare de susținere), trebuie să îndeplinească cel puțin condițiile următoare:

Greutatea medie [(în kg)]	Înălțimea interioară în cazul utilizării unui sistem de ventilație mecanică	Înălțimea interioară în cazul utilizării unui alt sistem de ventilație
40	74 cm	89 cm
50	77 cm	92 cm
70	84 cm	99 cm
90	90 cm	105 cm
100	92 cm	107 cm
110	95 cm	110 cm
130	99 cm	114 cm
150	103 cm	118 cm
170	106 cm	121 cm
190	109 cm	124 cm
210	111 cm	126 cm
230	112 cm	127 cm”

23 Al cincilea paragraf al aceluiași articol reglementează astfel înălțimea în vederea inspectării în cazul unei călătorii care depășește opt ore:

„Dacă durata de transport al porcilor cu o greutate de cel puțin 40 kg depășește opt ore, vehiculul utilizat trebuie să fie amenajat astfel încât, în orice moment, o înălțime interioară de inspecție de cel puțin 140 cm, măsurată de la punctul cel mai înalt al podelei până la punctul cel mai de jos al plafonului ([de exemplu,] partea inferioară a unei traverse sau a unei bare de susținere), să poată fi stabilită la fiecare nivel, [de exemplu,] cu ajutorul unui acoperiș mobil și a unor punți mobile sau a altor construcții similare. La stabilirea înălțimii interioare de inspecție de 140 cm, înălțimea la plafon a celorlalte niveluri trebuie să fie în continuare cel puțin cea prevăzută la alineatul 1 pentru transportul de animale pe mai multe punți."

24 Cerințele în materie de spațiu disponibil de încărcare sunt stabilite în anexa 2 la Decretul nr. 1729/2006, a cărui parte D, consacrată porcinelor, are următorul cuprins:

„Transport pe calea ferată și transport rutier, inclusiv cu vehicule cu remorcă

1. Transport cu o durată de mai puțin de opt ore:

Greutatea animalului viu (în kg)	Spațiu pentru fiecare animal (în m^2)
25	0,17
50	0,26

75	0,33
100	0,42
200	0,70
cel puțin 250	0,80

Rasa, talia și condiția fizică a porcinelor pot impune creșterea suprafeței minime necesare menționate anterior. De asemenea, se poate impune o creștere maximă cu 20 % a suprafeței în funcție de condițiile meteorologice și de durata preconizată a călătoriei.

2. Transport cu o durată de peste opt ore:

Greutatea animalului viu (în kg)	Spațiu pentru fiecare animal (în m^2)
25	0,20
50	0,31
75	0,39
100	0,50
200	0,84
cel puțin 250	0,96

[…]”

25 Articolul 36 alineatul 4 al doilea paragraf din decretul menționat conține o dispoziție tranzitorie de care transportatorii se puteau prevala până la 15 august 2010 pentru vehiculele rutiere înmatriculate până cel mai târziu la 15 august 2005. Potrivit acestei dispoziții:

„În cazul transporturilor [cu o durată mai mare de opt ore] de porci având cel puțin 40 kg, înălțimea interioară dintre fiecare punte, măsurată de la cel mai înalt punct al podelei până la cel mai de jos punct al plafonului ([de exemplu,] partea inferioară a unei traverse sau a unei bare de susținere), trebuie să respecte cel puțin următoarele cerințe:

Greutate medie în kg	Înălțimea interioară în cazul utilizării unui sistem de ventilație mecanică	Înălțimea interioară în cazul utilizării unui alt sistem de ventilație
Porci cu o greutate cuprinsă între 40 kg și 110 kg	100 cm	107 cm
Porci cu o greutate cuprinsă între 110 kg și 150 kg	110 cm	118 cm
Porci cu o greutate cuprinsă între 150 kg și 230 kg	112 cm	127 cm
Porci cu o greutate de peste 230 kg	> 112 cm	> 127 cm”

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

26 La 14 mai 2005, Danske Svineproducenter a introdus la Vestre Landsret (Curtea Regională de Vest) o acțiune împotriva Justitsministeriet, susținând că reglementarea daneză privind transportul de animale care era în vigoare înainte de Decretul

nr. 1729/2006 impunea pentru transporturile de porcine anumite norme, legate de înălțimea minimă a compartimentelor, de înălțimea minimă în vederea inspectării și de densitatea maximă de încărcare, ce nu respectau diverse norme comunitare și în special dispoziții ale Directivei 91/628. În urma unei prime trimiteri preliminare, în Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior, Curtea s-a pronunțat în legătură cu interpretarea sub acest aspect a directivei în cauză în termenii redați la punctul 20 din prezenta hotărâre.

27 În cadrul aceleiași proceduri pendinte la instanța de trimitere, reclamanta din acțiunea principală a susținut ulterior că normele similare cuprinse în Decretul nr. 1729/2006, acum aplicabile, încalcă Regulamentul nr. 1/2005.

28 În acest context, Vestre Landsret a hotărât din nou să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul [288 al doilea paragraf] TFUE și articolul 37 din Regulamentul […] nr. 1/2005 […], precum și dispozițiile articolului 3 [al doilea paragraf] literele (f) și (g) [din regulamentul menționat] coroborate cu capitolul II punctul 1.1 litera (f) și punctul 1.2 [din anexa I la acest regulament] și dispozițiile articolului 3 [al doilea paragraf] litera (g) [din același regulament] coroborate cu capitolul VII partea D din [această] anexă […] trebuie interpretate în sensul că se opun adoptării de către un stat membru a unor norme naționale care conțin cerințe detaliate [în legătură cu transportul rutier al porcinelor] privind înălțimea interioară în timpul transportului, înălțimea în vederea inspectării și densitatea de încărcare?”

Cu privire la întrebarea preliminară

Observații preliminare

29 Danske Svineproducenter și Union européenne du commerce de bétail et de la viande solicită Curții să reformuleze întrebarea adresată de instanța de trimitere astfel încât să extindă sau să definească conținutul său.

30 Astfel, pe de o parte, reclamanta din acțiunea principală invită Curtea să răspundă la trei întrebări care corespund celor adresate în cadrul trimiterii preliminare care a determinat pronunțarea Hotărârii Danske Svineproducenter, citată anterior.

31 Pe de altă parte, Union européenne du commerce de bétail et de la viande sugerează reformularea întrebării preliminare astfel încât să vizeze și principiul liberei circulații a mărfurilor, principiul cooperării loiale și articolul 30 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2005. De altfel, în cadrul acestei întrebări nu ar trebui să fie examinate normele naționale care stabilesc cerințe detaliate, ci standarde numerice care nu figurează în acest regulament.

32 În această privință, trebuie amintit că, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale, astfel cum este prevăzută la articolul 267 TFUE, numai instanța națională, sesizată cu acțiunea principală și care trebuie să își asume responsabilitatea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată, are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei pendinte în fața sa, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. Competența de a stabili întrebările

ce urmează a fi adresate Curții este acordată, așadar, numai instanței naționale, iar părțile nu pot schimba conținutul acestei competențe (a se vedea în special Hotărârea din 15 octombrie 2009, Hochtief și Linde-Kca-Dresden, C-138/08, Rep., p. I-9889, punctele 20 și 21, precum și jurisprudența citată).

33 Pe de altă parte, modificarea conținutului întrebărilor preliminare sau răspunsul la întrebările suplimentare menționate de reclamanta din acțiunea principală în observațiile sale ar fi incompatibil cu obligația Curții de a asigura guvernelor naționale și părților interesate posibilitatea de a prezenta observații conform articolului 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, având în vedere că, în temeiul acestei dispoziții, numai deciziile de trimitere sunt notificate părților interesate (a se vedea în acest sens Hotărârea Hochtief și Linde-Kca-Dresden, citată anterior, punctul 22 și jurisprudența citată).

34 În consecință, Curtea nu ar putea admite cererile de reformulare a întrebărilor preliminare prezentate de Danske Svineproducenter și de Union européenne du commerce de bétail et de la viande.

35 Pe de altă parte, nu trebuie admisă cererea de redeschidere a procedurii formulată de Danske Svineproducenter, primită la grefa Curții la 9 decembrie 2011. Astfel, pe de o parte, această cerere este în esență întemeiată pe hotărârea prin care Højesteret (Curtea Supremă) ar fi respins acțiunea pe care această parte din acțiunea principală ar fi formulat-o împotriva deciziei de trimitere în scopul de a obține ca întrebările preliminare suplimentare celei cuprinse în această decizie să fie adresate Curții. Or, o astfel de împrejurare nu are, prin natura ei, incidență asupra prezentei trimiteri preliminare. Pe de altă parte, în ceea ce privește menționarea Hotărârii din 6 octombrie 2011, Astrid Preissl (C-381/10, Rep., p. I-9281), se impune constatarea că nicio motivare nu arată de ce această hotărâre ar necesita redeschiderea procedurii în cadrul prezentei trimiteri preliminare.

Răspunsul Curții

36 Prin intermediul întrebării preliminare, instanța de trimitere solicită Curții, în esență, să se stabilească dacă Regulamentul nr. 1/2005 trebuie interpretat în sensul că se opune adoptării de către un stat membru a unor măsuri prin care se stabilesc, în ceea ce privește transportul rutier de porcine, standarde numerice legate în primul rând de înălțimea interioară a compartimentelor destinate animalelor, în al doilea rând de inspecția animalelor în timpul călătoriei și, în al treilea rând, de suprafața disponibilă pentru fiecare animal, normele respective variind, dacă este cazul, în funcție de faptul dacă reglementează călătoriile a căror durată depășește sau nu depășește opt ore. Într-un mod precis, instanța menționată raportează astfel de norme la articolul 3 al doilea paragraf litera (g) coroborat cu capitolul II punctul 1.2 din anexa I, la articolul 3 al doilea paragraf litera (f) coroborat cu capitolul II punctul 1.1 litera (f) din anexa I și, respectiv, la articolul 3 al doilea paragraf litera (g) coroborat cu capitolul VII partea D din anexa I la regulamentul menționat

37 Cu toate acestea, prin formularea întrebării, interpretată în lumina considerațiilor din decizia de trimitere, instanța menționată subliniază că, în Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior, Curtea s-a pronunțat deja asupra compatibilității unor măsuri naționale precum cele în cauză în acțiunea principală cu Directiva 91/628, ale cărei dispoziții prezintă similitudini importante cu cele ale Regulamentului nr. 1/2005 în ceea ce privește aspectele vizate de astfel de măsuri. În acest context, Vestre Landsret ridică problema eventualei incidențe a faptului că materia este acum reglementată la nivelul Uniunii de un regulament, iar nu de o directivă, asupra posibilității statelor membre de a adopta încă măsuri de această natură.

38 În această privință trebuie subliniat că, potrivit articolului 288 al doilea și al treilea alineat TFUE, în timp ce directivele sunt obligatorii pentru statele membre cu privire la rezultatul care trebuie atins, lăsând autorităților naționale competența în ceea ce privește forma și mijloacele, regulamentele sunt obligatorii în toate elementele lor și se aplică direct în statele membre.

39 Astfel, având în vedere însăși natura și funcția lor în sistemul de izvoare ale dreptului Uniunii, dispozițiile unui regulament au în general un efect imediat în ordinile juridice naționale, fără a fi necesar ca autoritățile naționale să adopte măsuri de aplicare (a se vedea Hotărârea din 24 iunie 2004, Handlbauer, C-278/02, Rec., p. I-6171, punctul 25 și jurisprudența citată).

40 Totuși, anumite dispoziții ale unui regulament pot necesita, pentru punerea lor în aplicare, adoptarea de către statele membre a unor măsuri de aplicare (Hotărârea Handlbauer, citată anterior, punctul 26 și jurisprudența citată).

41 Pe de altă parte, dintr-o jurisprudență constantă rezultă că statele membre pot adopta norme pentru aplicarea unui regulament dacă prin aceasta nu împiedică aplicabilitatea directă a regulamentului, nu disimulează natura comunitară a normelor și specifică faptul că se exercită o putere discreționară acordată prin regulament, rămânând totodată în limitele dispozițiilor sale (Hotărârea din 14 octombrie 2004, Comisia/Țările de Jos, C-113/02, Rec., p. I-9707, punctul 16 și jurisprudența citată).

42 În consecință, împrejurarea că reglementarea Uniunii în materia protecției animalelor în timpul transportului figurează acum într-un regulament nu înseamnă în mod necesar că orice măsură națională de aplicare a acestei reglementări ar fi în prezent interzisă.

43 Pentru a stabili dacă o măsură națională de aplicare a Regulamentului nr. 1/2005 este conformă cu dreptul Uniunii, trebuie, prin urmare, să se analizeze dispozițiile relevante ale acestui regulament în scopul de a verifica dacă aceste dispoziții, interpretate în lumina obiectivelor sale, interzic, impun sau permit statelor membre să adopte anumite măsuri de aplicare și, în special în această din urmă ipoteză, dacă măsura respectivă se înscrie în cadrul marjei de apreciere recunoscute fiecărui stat membru.

44 În ceea ce privește obiectivele Regulamentului nr. 1/2005, trebuie subliniat că, deși, în mod cert, eliminarea obstacolelor tehnice din calea schimburilor cu animale vii și buna funcționare a organizațiilor de piață, evocate în considerentul (2) al acestuia, se regăsesc în obiectivul acestui regulament în același mod în care se găsesc și în cel al Directivei 91/628, Regulamentul nr. 1/2005 fiind o extindere a acesteia, rezultă totuși din considerentele (2), (6) și (11) ale regulamentului menționat că, la fel ca în cazul acestei directive, obiectivul său principal constă în protecția animalelor în timpul transportului. În această privință, constatarea efectuată la punctul 29 din Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior, în legătură cu obiectivele acestei directive rămâne, prin urmare, valabilă în ceea ce privește Regulamentul nr. 1/2005.

45 În lumina acestor considerații se impune examinarea compatibilității cu acest regulament a unor măsuri naționale precum cele în cauză în acțiunea principală, care stabilesc pentru transportul rutier de porcine standarde numerice în ceea ce privește înălțimea interioară a compartimentelor, inspecția animalelor în timpul călătoriei și suprafața disponibilă pentru fiecare animal.

Înălțimea interioară a compartimentelor

46 În ceea ce privește înălțimea interioară a compartimentelor destinate animalelor din vehiculele rutiere utilizate pentru transportul de porcine, reglementarea în cauză în acțiunea principală conține două tipuri de norme distincte. Pe de o parte, articolul 9 alineatul 1 din Decretul nr. 1729/2006, care este aplicabil indiferent de durata călătoriei, instituie norme privind înălțimea interioară minimă a compartimentelor în funcție de greutatea animalelor transportate. Pe de altă parte, articolul 36 alineatul 4 din acest decret instituie, cu titlu tranzitoriu, norme de aceeași natură, însă mai exigente, care nu sunt totuși aplicabile decât călătoriilor mai lungi de opt ore. Astfel de norme sunt identice cu cele examinate în cadrul Hotărârii Danske Svineproducenter, citată anterior, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 14, 15 și 34 din hotărârea amintită.

47 Acest aspect al transportului rutier de porcine este reglementat de articolul 3 al doilea paragraf litera (g) din Regulamentul nr. 1/2005, precum și de capitolul II punctul 1.2 și de capitolul VII partea D prima teză din anexa I la acest regulament. Din toate aceste dispoziții rezultă că, în vehiculele rutiere utilizate pentru transportul porcilor, înălțimea interioară a compartimentelor destinate animalelor trebuie să fie suficientă pentru ca acestea să aibă posibilitatea de a sta în picioare în poziție normală, corespunzătoare taliei lor și călătoriei planificate, și că trebuie să se asigure o ventilație adecvată deasupra animalelor atunci când acestea stau în poziție normală în picioare, fără a le împiedica în vreun fel să se miște natural. După cum s-a constatat la punctul 15 din prezenta hotărâre, astfel de dispoziții sunt similare celor din Directiva 91/628, care a fost interpretată în Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior.

48 În măsura în care acest regulament nu stabilește în mod precis înălțimea compartimentelor interioare, iar dispozițiile relevante în această privință sunt analoge celor din Directiva 91/628, trebuie să se recunoască statelor membre o anumită marjă de apreciere în această privință, similară celei care le-a fost recunoscută de hotărârea menționată în legătură cu această directivă.

49 Pe de altă parte, astfel cum susține guvernul danez, adoptarea de către un stat membru a unor norme care definesc în mod concret, la nivel național, conținutul cerințelor formulate în termeni generali de Regulamentul nr. 1/2005 este de natură să consolideze securitatea juridică, în măsura în care aceste norme stabilesc criterii care măresc previzibilitatea cerințelor acestui regulament și care, prin urmare, contribuie atât la respectarea acestora de operatorii economici interesați, cât și la eficiența și la obiectivitatea controalelor care trebuie realizate de toate autoritățile competente.

50 În consecință, adoptarea unor măsuri naționale care instituie standarde numerice în privința înălțimii interioare a compartimentelor nu încalcă, în sine, regulamentul menționat.

51 Totuși, este important ca astfel de norme să fie conforme atât cu dispozițiile și cu obiectivele Regulamentului nr. 1/2005, cât și cu principiile generale ale Uniunii, în special cu principiul proporționalității.

52 Acest principiu, care se impune legiuitorilor din statele membre în cadrul aplicării dreptului Uniunii, impune ca mijloacele instituite de o dispoziție să fie de natură să realizeze obiectivul urmărit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2010, Pontini și alții, C-375/08, Rep., p. I-5767, punctul 87 și jurisprudența citată). Principiul menționat presupune printre altele că, în prezența unei reglementări a Uniunii care urmărește mai multe obiective, dintre care unul este principal, un stat membru care adoptă o nomă în cadrul marjei de apreciere pe care i-o conferă o dispoziție a reglementării respective trebuie să respecte acest obiectiv principal fără a împiedica realizarea celorlalte obiective ale reglementării menționate. Prin urmare, în ceea ce privește celelalte obiective, o astfel de normă națională trebuie să fie de natură să realizeze obiectivul principal amintit și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior, punctele 31, 32 și 40).

53 Se impune efectuarea unei verificări sub aceste aspecte în cazul fiecăruia dintre cele două tipuri de norme în cauză.

54 În ceea ce privește, în primul rând, dispoziții care prevăd înălțimea interioară minimă a compartimentelor, precum cele în cauză în acțiunea principală, trebuie să se constate că normele pe care le instituie sunt de natură să realizeze obiectivul principal al protecției animalelor în timpul transportului, urmărit de Regulamentul nr. 1/2005 (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior punctul 46).

55 Trebuie subliniat însă că, întrucât normele de această natură au vocația să fie aplicate în cazul oricărui transport de porcine care este efectuat, chiar și numai în parte, pe teritoriul statului membru care le-a instituit, acestea sunt de natură să împiedice

realizarea obiectivelor de a elimina obstacolele tehnice din calea schimburilor comerciale de animale vii și de a permite buna desfășurare a organizării comune a pieței, care este de asemenea urmărită de Regulamentul nr. 1/2005. Prin urmare, trebuie să se verifice dacă, în ceea ce privește aceste obiective, astfel de norme sunt necesare și proporționale cu obiectivul principal al protecției animalelor în timpul transportului urmărit de acest regulament, fără ca aplicarea lor să restricționeze libera circulație a mărfurilor atât la import, cât și la export (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior, punctul 43) în mod disproporționat (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 25 februarie 2010, Müller Fleisch, C-562/08, Rep., p. I-1391, punctele 38 și 42).

56 Prin urmare, standarde numerice privind înălțimea interioară minimă a compartimentelor precum cele instituite prin Decretul nr. 1729/2006 trebuie să fie proporționale cu obiectivul protecției animalelor în timpul transportului și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestuia.

57 În această privință, trebuie în special să se verifice dacă normele menționate nu depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului care constă în protecția bunăstării animalelor în timpul transportului, astfel cum rezultă acesta din cerințele Regulamentului nr. 1/2005, potrivit căruia, pe de o parte, toți porcii trebuie să aibă posibilitatea de a sta în picioare în poziție normală și, pe de altă parte, trebuie să existe un spațiu suficient în interiorul compartimentului, precum și la fiecare dintre nivelurile acestuia, astfel încât să se asigure o ventilație adecvată deasupra animalelor atunci când acestea stau în poziție normală în picioare, fără a le împiedica în vreun fel să se miște natural.

58 În plus, este important de asemenea să se verifice dacă normele menționate nu presupun costuri suplimentare sau dificultăți tehnice de natură să defavorizeze fie producătorii din statul membru care le-a adoptat, fie producătorii din alte state membre care doresc să își exporte produsele către sau prin primul stat membru (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior, punctul 45).

59 În lipsa unor elemente de apreciere în dosarul prezentat Curții, este de competența instanței de trimitere să efectueze verificările necesare în această privință ținând cont de standardele general acceptate, compatibile cu Regulamentul nr. 1/2005, de alte state membre decât cel în care au fost adoptate aceste norme.

60 Totuși, trebuie arătat chiar în această etapă că nu pot fi considerate proporționale normele care privesc înălțimea interioară minimă a compartimentelor pentru călătorii cu o durată de peste opt ore, cum sunt cele prevăzute în dispozițiile tranzitorii de la articolul 36 alineatul (4) din Decretul nr. 1729/2006, dacă statul membru a adoptat, pe de altă parte, norme mai puțin stricte, precum cele care figurează la articolul 9 alineatul 1 din acest decret, în cadrul regimului de drept comun.

Inspecția animalelor în timpul călătoriei

61 Potrivit articolului 9 alineatul 5 din Decretul nr. 1729/2006, vehiculele rutiere utilizate pentru transportul porcinelor cu o greutate de peste 40 kg pentru călătorii a căror durată este mai mare de opt ore trebuie să fie proiectate astfel încât în orice moment să poată fi asigurată o înălțime în vederea inspectării de 140 cm la fiecare nivel.

62 În această privință, Regulamentul nr. 1/2005 prevede, la articolul 3 al doilea paragraf litera (f) coroborat cu capitolul II punctul 1.1 litera (f) din anexa I la regulamentul amintit, că mijloacele de transport destinate transportului de animale trebuie să fie proiectate astfel încât să permită accesul la animale pentru a se verifica în mod constant condițiile lor de bunăstare. Or, trebuie să se constate că, spre deosebire de regimurile instituite de Directiva 91/628 și de Regulamentul nr. 411/98, dispozițiile Regulamentului nr. 1/2005 privind inspecția animalelor în timpul transportului sunt aplicabile tuturor mijloacelor de transport, indiferent de durata călătoriei.

63 În consecință, o măsură națională care stabilește cerințe speciale în această materie aplicabile numai călătoriilor a căror durată este mai mare de opt ore încalcă dispozițiile Regulamentului nr. 1/2005, dat fiind că accesul la animale pentru a se asigura îngrijirea și inspectarea acestora se impune pentru orice călătorie.

64 În plus, trebuie adăugat că, astfel cum rezultă, *mutatis mutandis*, din cuprinsul punctelor 54-59 din prezenta hotărâre, standardele numerice privind înălțimea minimă în vederea inspectării pentru a permite un astfel de acces trebuie să răspundă obiectivelor Regulamentului nr. 1/2005 și să fie proporționale cu acestea.

Suprafața disponibilă pentru fiecare animal

65 Potrivit părții D punctele 1 și 2 din anexa 2 la Decretul nr. 1729/2006, în cazul transportului rutier de porcine, animalele trebuie să dispună de o suprafață minimă în funcție de greutatea lor, această suprafață fiind, pentru o porcină de 100 kg de 0,42 m^2 atunci când durata călătoriei este mai mică de opt ore și de 0,50 m^2 în cazul călătoriilor cu o durată superioară.

66 Acest aspect al transportului de animale vii este reglementat la articolul 3 al doilea paragraf litera (f) din Regulamentul nr. 1/2005, potrivit căruia „animalele beneficiază de suficientă suprafață de sol […], corespunzătoare taliei lor și călătoriei planificate". În ceea ce privește în special porcinele, capitolul VII partea D din anexa I la acest regulament precizează că, pentru a le permite să se întindă sau să stea în picioare în poziție normală, „densitatea de încărcare pentru porcine cu o greutate de cca 100 kg nu ar trebui să depășească 235 kg/m^2", această suprafață la sol, calificată drept minimă, putând fi majorată cu 20 % în special în funcție de durata călătoriei. Pentru animalele de 100 kg, aceste valori corespund unei suprafețe disponibile de 0,42 m^2 și, respectiv, de 0,50 m^2.

67 Prin urmare, trebuie să se constate că standarde numerice privind densitatea maximă de încărcare precum cele prevăzute la punctele 1 și 2 din anexa 2 la Decretul nr. 1729/2006 sunt conforme cu standardele minime și maxime prescrise prin Regulamentul nr. 1/2005 (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Danske Svineproducenter, citată anterior, punctul 50).

68 Ținând cont de ansamblul considerațiilor de mai sus, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că Regulamentul nr. 1/2005 trebuie interpretat în sensul că:

— acest regulament nu se opune adoptării de către un stat membru a unor norme aplicabile transporturilor rutiere de porcine, care, în scopul consolidării securității juridice, definesc, cu respectarea obiectivului protecției bunăstării animalelor și fără a stabili criterii excesive în această privință, cerințele prevăzute de regulamentul menționat în privința înălțimii interioare minime a compartimentelor destinate animalelor, în măsura în care aceste norme nu presupun costuri suplimentare sau dificultăți tehnice de natură să defavorizeze fie producătorii statului membru care a adoptat normele amintite, fie producătorii din alte state membre care doresc să își exporte produsele către sau prin primul stat membru, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere; totuși, nu pot fi considerate proporționale norme precum cele cuprinse în dispozițiile tranzitorii care figurează la articolul 36 alineatul 4 din Decretul nr. 1729/2006 dacă același stat membru a adoptat, pe de altă parte, norme mai puțin stricte, precum cele care figurează la articolul 9 alineatul 1 din acest decret, în cadrul regimului de drept comun;

— acest regulament se opune adoptării de către un stat membru a unor norme aplicabile transporturilor rutiere de porcine care definesc cerințele prevăzute de regulamentul menționat privind accesul la animale în scopul verificării în mod regulat a condițiilor lor de bunăstare și care nu vizează decât călătoriile cu o durată mai mare de opt ore și

— acest regulament nu se opune adoptării de către un stat membru a unor norme potrivit cărora, în cazul transportului rutier de porcine, animalele trebuie să dispună de o suprafață minimă în funcție de greutatea lor, această suprafață fiind, pentru un animal de 100 kg, de 0,42 m^2 atunci când durata călătoriei este mai mică de opt ore și de 0,50 m^2 în cazul călătoriilor cu o durată superioară.

Cu privire la cheltuielile de judecată

69 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Regulamentul (CE) nr. 1/2005 al Consiliului din 22 decembrie 2004 privind protecția animalelor în timpul transportului și al operațiunilor conexe și de modificare a Directivelor 64/432/CEE și 93/119/CE și a Regulamentului (CE) nr. 1255/97 trebuie interpretat în sensul că:

— **acest regulament nu se opune adoptării de către un stat membru a unor norme aplicabile transporturilor rutiere de porcine, care, în scopul consolidării securității juridice, definesc, cu respectarea obiectivului protecției bunăstării animalelor și fără a stabili criterii excesive în această privință, cerințele prevăzute de regulamentul menționat în privința înălțimii interioare minime a compartimentelor destinate animalelor, în măsura în care aceste norme nu presupun costuri suplimentare sau dificultăți tehnice de natură să**

defavorizeze fie producătorii statului membru care a adoptat normele amintite, fie producătorii din alte state membre care doresc să își exporte produsele către sau prin primul stat membru, aspect care trebuie verificat de instanța de trimitere; totuși, nu pot fi considerate proporționale norme precum cele cuprinse în dispozițiile tranzitorii care figurează la articolul 36 alineatul 4 din Decretul nr. 1729/2006 din 21 decembrie 2006 privind protecția animalelor în timpul transportului dacă același stat membru a adoptat, pe de altă parte, norme mai puțin stricte, precum cele care figurează la articolul 9 alineatul 1 din acest decret, în cadrul regimului de drept comun;

— **acest regulament se opune adoptării de către un stat membru a unor norme aplicabile transporturilor rutiere de porcine care definesc cerințele prevăzute de regulamentul menționat privind accesul la animale în scopul verificării în mod regulat a condițiilor lor de bunăstare și care nu vizează decât călătoriile cu o durată mai mare de opt ore și**

— **acest regulament nu se opune adoptării de către un stat membru a unor norme potrivit cărora, în cazul transportului rutier de porcine, animalele trebuie să dispună de o suprafață minimă în funcție de greutatea lor, această suprafață fiind, pentru un animal de 100 kg, de 0,42 m^2 atunci când durata călătoriei este mai mică de opt ore și de 0,50 m^2 în cazul călătoriilor cu o durată superioară.**

Semnături